

Motivačný list.

Sanctus Ivo erat Brito. Advocatus et non latro. Res miranda populo.

Svätý Ivo bol Bretónec. Advokát a nie zlodej. Skvelá vec pre ľud.
(nápís na hrobe Sv. Iva Héléory, advokáta chudobných, patróna sudcov, advokátov, notárov)

Právnicki sú často frustrovaní negatívnym vnímaním svojho stavu zo strany verejnosti. Nazdávame sa, že je to typická črta súčasnej (nepravnej) spoločnosti, avšak aj citovaný nápís na hrobe Sv. Iva Héléory svedčí skôr o opaku. Kým však nedôvera voči právnikom je teda skôr typickým, nie nevšedným javom, nedôvera v justíciu je javom zriedkavým a býva znakom, že v danej krajine nie je nič v poriadku. Slovenská verejnosť už roky vníma justíciu veľmi negatívne, a to až natoľko, že posledné roky sa ocitá slovenské súdnictvo na spodných priečkach EU Justice Scoreboard.¹ Niektoré príčiny sú zjavné a pomenované, majú aj svoje riešenia, niektoré sa bagatelizujú, či naopak preceňujú, a niektoré ešte na svoje odhalenie čakajú. Je však zrejmé, že takýto stav je dlhodobou neudržateľnou. Práve súdy sú totiž nositeľom spravodlivosti a *spravodlivosť ako férovosť tvorí rámec demokratickej spoločnosti*.²

Profesionálnu právnickú prax vykonávam dvadsiaty rok. Počas tohto obdobia som prevažnú časť venovala advokátskej praxi a spolupráci s občianskymi združeniami, pričom som prostredníctvom práva hľadala spravodlivosť dostupnú všetkým rovnako, vrátane tých najslabších. Zaoberala som sa predovšetkým tzv. *public interest law* (právo vo verejnom záujme), teda oblasťou práva, ktorá v slovenských reáliách síce nemá zaužívané osobitné pomenovanie, avšak v ostatných rokoch je zrejším a identifikovateľným odvetvím práva. Spoločnou črtou týchto prípadov, ktoré zahŕňali oblasti od ochrany vlastníckeho práva, cez prístup k informáciám až po environmentálne právo, je predovšetkým ich presah na ústavu a ústavné práva. Často pritom išlo o oblasť, ktorá na národnej úrovni nebola dostatočne legislatívne upravená, prípadne aktuálna legislatívna úprava nezodpovedala medzinárodným štandardom ochrany ľudských práv a základných slobôd. Mnohé z káuz skončili na ústavnom súde, kde sa mi viackrát podarilo dosiahnuť precedентné rozhodnutia. Išlo napr. o prípad, kde sa na základe rozhodnutia ústavného súdu zásadným spôsobom zmenila prax vo veci poskytovania náhrad za vyvlastňované nehnuteľnosti, čo v praxi znamenalo, že vyvlastňovaní začali dostávať spravodlivú, teda primeranú náhradu. Ďalšie rozhodnutia zase prispeli k presadeniu práva verejnosti na účasť na rozhodovaní o veciach verejného záujmu.

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/justice_scoreboard_2018_en.pdf

² RAWLS, J.: Spravodlivosť ako férovosť. Kalligram, Bratislava, 2007, s. 73.

Okrem mojej advokátskej praxe mám skúsenosti z viacerých funkcií v štátnom sektore. V súčasnosti som riaditeľkou Centra právnej pomoci. Centrum je štátna rozpočtová organizácia, ktorá zabezpečuje realizáciu práva na prístup k spravodlivosti poskytovaním právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ale tiež pomoc ľuďom, ktorí sa uchádzajú o oddĺženie (tzv. osobný bankrot). V priebehu rokov sa pôsobnosť Centra postupne rozrástla, takže v súčasnosti poskytuje právnu pomoc prakticky vo všetkých oblastiach práva okrem trestného.

Bola som členkou Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán počas jej prvého roku fungovania, kedy sa formoval výkon jej pôsobnosti a nastavovali štandardy fungovania. Okrem toho som bola členkou aj viacerých poradných komisií pri ministerstvách (predovšetkým s legislatívnym zameraním), ako aj členkou výberovej komisie pre voľbu predsedov súdov. Moje predchádzajúce pracovné skúsenosti ma naučili pracovať samostatne aj v tíme, čo je nepochybne žiadúce aj pre pôsobenie na ústavnom súde.

Všetky moje profesionálne pôsobiská a zastávky boli motivované – ako je naznačené v úvode – hľadaním a presadzovaním spravodlivosti pri riešení konkrétnych prípadov. V blízkej dobe bude ústavný súd nepochybne čeliť zásadným a novým výzvam, spoločenské pohyby si budú žiadať aj právne riešenia – klimatické zmeny, utečenci, presuny ľudí migrujúcich za prácou, pohyby v Európskej únii, extrémizmus v spoločnosti, hrozba prípadnej ekonomickej krízy... Pestré otázky si budú vyžadovať precízne odpovede. Skúsenosť s obhajobou práv slabších, poznaním súkromného, mimovládneho i štátneho sektora považujem preto za výhodu, ktorá by mohla byť prínosom aj v rozhodovaní ústavného súdu.

Eva Kováčechová

Banská Bystrica 03. januára 2019.